

Remissvar på “En robust skogspolitik för aktivt skogsbruk” (LI2025/01500)

Skickat till: li.remissvar@regeringskansliet.se

Från: 802492-7124 Klimatriksdagen info@klimatriksdagen.se

Sammanfattning

Den föreslagna skogspolitikerna är inte robust – den riskerar istället att förvärra både klimat- och biodiversitetskrisen.

- Utredningen undervärderar skogens roll i klimatet och övervärderar substitutionseffekter.
- SKA-22 används på ett sätt som leder till felaktiga slutsatser.
- Minskade avverkningar har betydande och vetenskapligt belagd klimatnytta.
- ISO 13391 ska inte användas för att skapa ett nytt samlat mått; delarna får inte summeras.
- LULUCF är centralt för klimatpolitiken. Skogens roll som kolsänka måste stärkas, inte försvagas.
- Äganderätten ska inte stärkas på bekostnad av miljöhänsynen.
- Mer medel behövs för tillsyn, utbildning och skydd.

Övergripande synpunkter

Regeringens skogsutredning svarar inte mot behovet av en modern och långsiktigt hållbar skogspolitik baserad på en analys av skogens roll i samhället i bred bemärkelse. Uppdraget har varit ensidigt inriktat på ökad produktion av billig råvara till industrin utan hänsyn till ekologiska och sociala konsekvenser. Klimateffekter behandlas tendensiöst: negativa effekter vid ökad produktion förminskas och eventuellt positiva förstoras. En analys av konkurrenskraft och omvärldens utveckling saknas. Utredningen framstår mer som ett beställningsarbete för skogsindustrin och LRF än som ett balanserat framtidsunderlag.

Brist på helhetsperspektiv

Utredningen hanterar inte de målkonflikter som kräver en övergripande strategi för biologisk mångfald, klimat, ekosystemtjänster, rekreation och framtida virkesbehov och andra affärsmöjligheter med skogen som bas. Den boreala skogens centrala roll för global temperatur och kolinlagring saknas nästan helt, trots internationell konsensus om dess betydelse för att klara Parisavtalet och för att minska “overshoot” i de kommande decennierna.

Grundläggande fel

Vi har identifierat några grundläggande parametrar som gör att utredningen hamnar fel vad gäller klimateffekter:

- Tidsperspektivet. För att undvika en ostoppar klimatutveckling måste de globala utsläppen ha eliminerats om mindre än 50 år och ha minskat kraftigt redan om 10 år. Den koldioxid som avverkning av skog förorsakar tar det mycket lång tid för skogen att återta från atmosfären, cirka 100 år. Att då schablonmässigt sätta biogena utsläpp till noll, förutsätter ett 100-årsperspektiv – en tid som inte står till förfogande.
- Tron att biobränslen kan sänka halten av koldioxid i atmosfären. Att ersätta fossila bränslen med ökad användning av biobränslen leder aldrig till lägre halt av koldioxid i atmosfären. Utsläpp vid förbränning av biomassa är större än den vid förbränning av fossila bränslen för att uppnå samma energinytta. Utsläppen per år må på sikt plana ut pga återväxten i skogen, men den idag för höga halten i atmosfären kan inte sänkas med hjälp av biobränslen.
- Att inte studera ackumulerade utsläpp. Koldioxid stannar länge i atmosfären. Det är de ackumulerade utsläppen som påverkar klimatet. En skog som håller ett högt virkesförråd

kyler därmed planeten mer än en skog med mindre virkesförråd, även om den senare skogen har högre tillväxt för stunden.

Kalhyggesbrukets klimatpåverkan ignoreras

Utredningen avfärdar utsläpp från kalavverkning med hänvisning till långsiktigt återväxtupptag. Detta synsätt bortser från att utsläppen ökar atmosfärens koldioxidnivå under de kritiska decennier då klimatet riskerar att passera farliga tröskeeffekter. Med ett korttidsperspektiv vore ett mål för ökad kolinlagring och ett avvecklat kalhyggesbruk självklara åtgärder. Även långsiktigt påverkar kalhyggen koldioxidhalten i atmosfären. Skogarnas ekosystem utarmas och artsammansättningen av de för träden viktiga svamparna påverkas, där vissa arter inte överlever, vilket påverkar skogarnas resiliens. Utsläpp från hyggen och vatten (som i sin tur till del kommer från hyggen) inkluderas inte heller i statistiken.

Felaktigt fokus på ökad råvaruvolym

Utredningen föreslår ett nationellt produktionsmål och mer intensivt skogsbruk, men bortser från:

- att djupare analysera orsakerna till minskad tillväxt i svenska skogar,
- realismen i att uthålligt ligga på en mycket hög avverkning i förhållande till tillväxten på de arealer som är tillgängliga för skogsbruk
- vikten av kvalitetsvirke för framtida industriell omställning,
- ökad global konkurrens från Latinamerika och Asien,
- överenskommelser globalt och med EU om återställning, biodiversitet och kolinlagring.

Sverige behöver få ut mer värde av det som avverkas genom ökad förädling och diversifiering – gärna lokalt och som gynnar landsbygden – inte genom större volymer av lågprisråvara till några få stora fabriker.

Vikten av biodiversitet och resiliens nonchaleras

Kalhyggesbruk dominerar och utredningen accepterar detta som "hållbart" utan vetenskaplig grund. Forskningen visar att miljöhänsyn måste gälla hela skogslandskapet. Ett mer naturnära skogsbruk förhindrar utarmning av den biologiska mångfalden, ger lägre klimatpåverkan och större motståndskraft mot stormar, torka och sjukdomar. Den biologiska mångfalden är central för väl fungerande skogsekosystem och skogarnas resiliens och framtida tillväxt. Akut skydd av kvarvarande naturskogar, som nu minskar i snabb takt, är därför nödvändig, och utredningens förslag om att kunna upphäva skyddet i avsatta områden är provocerande och obalanserat.

Bristfälliga scenarier och ekonomiska antaganden

Utredningens analysgrund bygger på osäkra långtidsscenarier – främst 100-årsberäkningar från den skogliga konsekvensutredningen SKA-22. Utredningen har inte kritiskt granskat om indata till simuleringarna på ett relevant sätt beskriver dagens problematik eller om det saknas några scenarier som bättre beskriver de alternativ som står till förfogande. Alla scenarier i SKA-22 har också antagits gynnas av klimatförändringarna. De tar heller inte hänsyn till EU-lagstiftning eller vilken typ av produkter som bör utvecklas. Fokus på ökad volym leder till slutsatser som varken gynnar skogen, klimatet, markägarna eller landsbygden.

Försvagning av demokrati och tillsyn är inte rätt väg för att stärka äganderätt

Den privata äganderätten i Sverige är stark. Det gäller även för skogsägare, som rent generellt snarare har mindre inskränkningar i sin förfoganderätt än många andra med "frihet under ansvar" som princip.

Konflikterna i skogen har till icke oväsentlig del sin grund i att resurser saknas för en rimlig och rättvis tillsyn, vilket drivit mot för stora avvikelser mot rekommenderade miljöhänsyn. Budgetmedel saknas också för att undanta skog från avverkning. De få skogsägare, vars avverkningsanmälningar blir föremål för tillsyn, kan få inskränkningar de upplever "orättvisa". Vissa skogsägare kan hamna i en

situation då de kan tänka sig att mot ersättning avstår från att avverka, men det finns inga medel, men de kan heller inte avverka. Det är mer resurser som behövs, inte en ytterligare försämring av miljöhänsynen.

Förslagen att korta handläggningstiden för avverkning från 6 veckor till 10 dagar och att begränsa civilsamhällets möjligheter att överklaga bedömer vi helt fel väg att gå. Förslagen strider mot Århuskonventionen. Skulle dessa förslag bli verklighet skulle de också öka polariseringen och minska sammanhållningen i samhället och bidra till sämre skogar.

Förslaget att flytta rapporteringsansvar från oberoende myndigheter till regeringen hör inte hemma i en öppen och liberal demokrati.

Genomgång av utredningens kapitel 4 "Synliggör skogens klimatnytta"

4.1.1 EU:s klimatlag

Utredningen hävdar att fortsatt hög kolinlagring enligt LULUCF-målen sannolikt inte är möjlig och hänvisar till scenarier i SKA-22. Detta är svepande slutsatser. SKA-22 är räkneexempel baserade på antaganden, där alla scenarier utöver "Dagens skogsbruk" förutsätter att hela tillväxten avverkas. Inget scenario prövar minskade avverkningsmetoder, vilket gör slutsatsen missvisande. Forskning visar dessutom att minskade avverkningsmetoder i Sverige inte leder till fullständigt internationellt "läckage". En aktuell studie (Schultze m.fl., SLU, 2025) finner att svenska minskningar ger ökade avverkningsmetoder i andra länder med 40–60 %, och att den globala klimatnyttan av lägre svensk avverkning kvarstår åtminstone till 2070. Ökad svensk avverkning är negativt för klimatet åtminstone till 2100, även inkluderat substitutionseffekter. Detta motsäger utredningens attityd och tonläge.

4.1.3 Den svenska skogen i nuvarande redovisningsform

Utredningen framhåller att naturliga variationer i LULUCF är stora och försvårar uppföljning. Men slutsatsen blir otydlig: ska LULUCF-uppföljningen betraktas som mindre relevant? Den slutsatsen är helt fel. Kolinlagring i landskapet är avgörande för att minska atmosfärens koldioxidhalt. Det räcker inte att enbart minska fossila utsläpp; den biogena kolinlagringen måste bibehållas och helst öka. LULUCF är trots osäkerheter det bästa verktyg vi har för detta och måste tas på allvar. Den svenska staten är skyldig att införa styrmedel för att leva upp till landets åtaganden. Nu föreslås istället att bortse från detta åtagande.

Utredningen lyfter att brukad skog står för större delen av dagens nettoinlagring. Men när man refererar till inlagring per hektar förbiser man att skyddad skog ofta ligger i nordliga områden med naturligt lägre tillväxt, samt att improduktiv mark ingår i jämförelsen. Man bortser också från kolinlagring i död ved, som är högre i obrukad skog. Siffrorna per hektar är ingen relevant jämförelse.

Tidsperspektivet är centralt: obrukad skog fortsätter öka sitt kollager under mycket lång tid (150–200+ år) innan jämvikt nås. Detta leder till ett betydligt större totalt kollager än i brukad skog. Det är de ackumulerade effekterna som är avgörande.

SKA-22 används selektivt i utredningen. Scenariot "Dagens skogsbruk" visar hög inlagring på sikt därför att avverkningsnivån satts lägre än i alla andra scenarier, inte på grund av skogsbrukssystemet i sig. Avverkningsmetoderna i förhållande till tillväxten är i simuleringen för detta scenario satt till 79% (att jämföra med de senare årens cirka 86%). I alternativet "Fokus mångfald" är en del av avverkningsmetoderna antagna att utföras med hyggesfria metoder. Senare har SLU meddelat att simuleringsverktyget underskattat tillväxten vid sådan skogsskötsel.

4.1.4 Systemavgränsningar

Läckage vid minskad svensk avverkning är mindre än 100 %, vilket innebär en faktisk global klimatnytta av lägre avverkningar.

Forskningen visar dessutom tydligt att minskade avverkningar ger större ackumulerad klimatnytta i kort–medellång sikt (t.ex. Skytt, Englund & Jonsson 2021). Detta bekräftar att avverkningsnivån påverkar klimatet starkt.

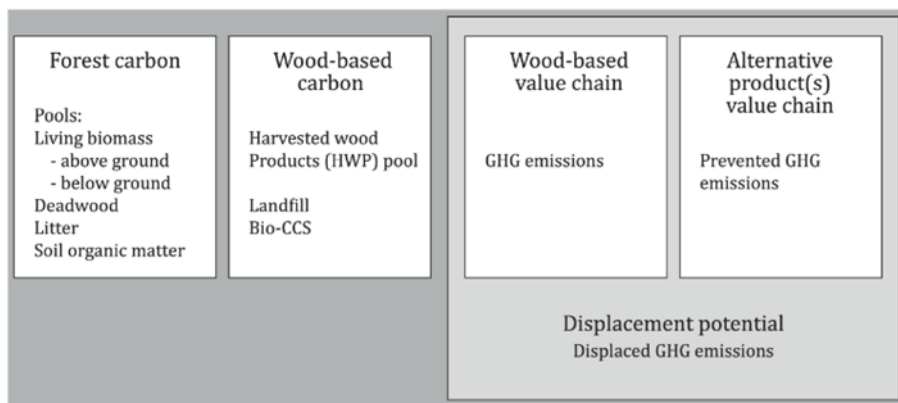
Vi vill föra in ytterligare en systemavgränsning. Det är viktigt att skilja mellan skogens egen klimatnytta och klimatpåverkan från skogsindustrins produkter. Dessa får inte blandas samman.

4.1.5 Olika mått på klimatbelastning

Klimatriksdagen avråder bestämt från en relativisering av klimatredovisningen och att i nationell redovisning inkludera klimatnytta som uppstår i andra länder. Det riskerar att sänka ambitionerna, då jämförelser inte görs med bästa tillgängliga teknik, utan med sämsta. Klimatpolitiken riskerar urholkas.

4.1.6 ISO 13391

ISO-standarden är framtagen på initiativ av skogsindustrin och kombinerar fyra komponenter där tre ingår i nationell rapportering. Den årliga inbindningen i skog och skogsmark ("forest carbon") och den årliga förändringen av lagret av långlivade träprodukter ("wood-based carbon") kan för landet som helhet hämtas från LULUCF-redovisningen. De fossila utsläppen i skogsindustrin och i förädlingskedjan ("wood-based value chain") definieras på samma sätt som i den nationella redovisningen. Dessa tre komponenter beskriver faktiska flöden. Den fjärde komponenten är en sidoordnad teoretisk beräkning av undvikna fossila utsläpp genom att använda skogsprodukter i stället för alternativa produkter med samma användningsområde. Detta kallas också substitutions-



Figur 1 i ISO 13391.

effekten. Den är alltså inget faktiskt flöde eller faktisk klimateffekt utan en beräknad effekt i samhället av de tillförda skogsprodukterna. Bestämmelserna i ISO 13391 säger följaktligen tydligt att komponenterna inte kan summeras.

Branschens sätt att summera dessa komponenter strider alltså mot standardens intention. Beräknings sättet ger ett felaktigt intryck av att klimateffekten alltid är positiv.

Om en summering ska göras, så ska även kolinlagringskomponenten visa en **beräknad** effekt, vilket blir lika med den effekt avverkningarna förorsakar jämfört med att inte avverka. Dessa biogena utsläpp osynliggörs nu helt. För att illustrera magnituden i det fel som en summering av

komponenterna ger, kan man utgå från branschorganisationen Skogsindustriernas s.k. framtidsagenda. Man anger där för år 2020 en sammanlagd klimatnytta på 93 Mton koldioxid, varav komponenten ökad kolinbindning i skogen svarar för 45 Mton. Om inga avverkningar hade gjorts 2020 skulle kolinbindningen 2020 och senare år ha påverkats positivt med i storleksordningen 118 Mton, vilket alltså är en negativ effekt av skogsbruket. Om hänsyn tas till den av branschorganisationen angivna återstående klimatnyttan på sammanlagt 48 Mton, ger en summering totalt minus 70 Mton, istället för plus 93 Mton. Branschorganisationen vill marknadsföra en helt annan bild. Det är minst sagt oroande att utredaren är beredd att inte bara ställa sig bakom denna de facto desinformation utan också kan tänka sig att Sverige ska driva på för att EU ska införa detta mått.

Felaktigheter i skogsnäringens beräkningar framgår också av deras "klimatvinst" på 93 Mton inte motsvaras av några som helst minskningar i de totala utsläppen.

Utredningens förslag om ett nytt sammanvägt "klimatnyttomått" saknar vetenskapligt stöd och bör avvisas.

4.2–4.3 Problembeskrivning och lösningsförslag

Utredningen bygger sina slutsatser på SKA-22 utan att tillräckligt granska metodiken. Ett scenario med lägre avverkningsnivåer hade med stor sannolikhet visat högre årlig inlagring än samtliga befintliga scenarier.

Påståendet att ett större kollager i skogen bara är en "kortsiktig vinst" är missvisande. Genom förlängda rotationstider, färre kalhyggen och tätare skogar kan kollagret ökas långsiktigt och basen för virkesuttag långsiktigt upprätthållas eller t.o.m. ökas.

Skogsindustrins betydelse för fossil utfasning överdrivs, och ett separat substitutionsmått riskerar att skapa förvirring och fördröja omställningen, särskilt eftersom utsläppsreduktionskraven för konkurrerande material redan skärps via EU:s utsläppshandel.

Samlad slutsats

Utredningen visar ingen ansats till att anpassa skogsbruket till de rådande och eskalerande klimatförändringarna som man hade förväntat sig en sådan här utredning år 2025 med rådande kunskapsläge. De föreslagna förändringarna kommer tvärtom att bidra till ökad förlust av biodiversitet, minskad kolinlagring och ökande intressekonflikter. Här behövs ett betydligt större politiskt ansvar som är baserat på en uppdaterad omvärldsanalys och i en insikt om att en omställning behövs.

Stockholm, den 13 december 2025

Linn Rabe, ordförande Klimatriksdagen
Lars Schütt, skogsgruppen Klimatriksdagen
Inger Björk, skogsgruppen Klimatriksdagen